

Írta és közzétette LUTHER MÁRTON (1483-1546) német reformátor 1517. október 31-én Wittenbergben, a vártemplom kapujára szögezve.

Az igazság kiderítése s és igyekezetétől indítva, megvitatásra kerülnek az alábbi tételek Wittenbergben, tisztelendő Luther Márton atya, a szabad művészetek és a szent teológia magisztere s ugyanott ezeknek rendes előadója elnökletével. Ezért kéri, hogy akik nem jelenhetnek meg ezeket velünk élőszóban megvitatni, tegyék meg távolból írásban. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében. Ámen.

1. Mikor Urunk és Mesterünk azt mondta: "Térjete meg!" - azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra térés legyen (Mt 4,17).
2. Ezt az igét nem vonatkoztathatjuk a bűnbánat szentségi gyakorlására, azaz a bűnvallásra és a jóvátételre, ami a papok közreműködésével történik.
3. De nem is vonatkoztathatjuk kizárólag csak a belső bűnbánatra, mert a szív töredelme mit sem ér, ha nem hozza magával külsőleg a bűnös mivoltunk elleni sokoldalú halálos küzdelmet.
4. Ez a gyötrődő küzdelem tehát mindaddig tart, míg az ember gyűlöli vétkes önmagát (ez az igazi belső bűnbánat), vagyis a mennyek országába való bemenetelig.
5. A pápa nem akar senkit mentesíteni és nem is mentesít a jóvátévő bűnhődéstől, hanem csak attól, amit saját illetékességében vagy az egyházi jogszabályok szerint maga rótt ki.
6. A pápa nem bocsáthat meg másként egyetlen vétket sem, csak azért, hogy azt Istentől megbocsátottnak jelenti ki és fogadja el. Viszont kétség kívül megbocsáthatja az ő számára fenntartott eseteket: ezek semmibevétele esetén a vétkesség kétség kívül megmarad.
7. Isten senkinek nem bocsátja meg vétkeit anélkül, hogy egyszersmind alá ne vetné a megalázkodót mindenben a helyette eljáró papnak.
8. A bűnbánati egyházjogszabályok csak az élőkre érvényesek, és azok szerint haldoklókra semmit sem szabad kiróni.
9. Ennélfogva jót tesz velünk a Szentlélek a pápa által, mikor (a pápa) a rendelkezéseiben mindig kivételle teszi a halál óráját és a szükséghelyzetet.
10. Képzetlenül és hibásan járnak el azok a papok, akik a haldoklóktól egyházjogszabály szerinti bűnbánati teljesítményt követelnek a purgatóriumban.
11. Bizonyosnak tűnik, hogy azt a konkolyt, hogy az egyházjog szerinti jóvátévő bűnhődést át lehet változtatni purgatóriumbeli bűnhődésre, akkor hintették el, mikor a püspökök aludtak.
12. Régebben az egyház által meghatározott büntetéseket nem a feloldozás után, hanem a feloldozást megelőzően szabták ki, hogy ezzel próbára tegyék a töredelem őszinte voltát.
13. A haldoklók halálukért mindennel megfizetnek, és az egyházjogi szabályok számára már halottak, joggal illeti meg őket az azoktól való feloldás.
14. A haldoklóban lelki épségének és szeretetének tökéletlensége szükségképpen nagy félelmet támaszt, annál nagyobb, minél tökéletlenebb volt.
15. Ez a félelem és borzadás magában is elég (hogy mást ne mondjak) a purgatóriumi szenvedést előidézni, mivel a reménytelenség borzalmával határos.
16. Láthatjuk, hogy a pokol, a purgatórium és menny úgy különbözik egymástól, mint reményvesztés, a kétséggel küzdés és a biztonság.
17. Látható, hogy a lelkeknek a purgatóriumban arra van szükségük, hogy mind félelmük fogyjon, mind szeretetük szaporodjék.
18. Nem látszik bizonyítottnak sem érvekkel sem szentírási helyekkel, hogy (a purgatóriumban lévő lelkek) kívül lennének a szeretetet kiérdemlő vagy azt fokozó állapotban (Isten irgalmán).
19. De az sem látszik bizonyítottnak, hogy legalábbis mindnyájan biztosak és biztonságban vannak boldogságra jutásuk felől, jóllehet mi ebben teljesen bizonyosak vagyunk.
20. Tehát a pápa a minden bűnhődés teljes elengedésén nem egyszerűen minden bűnhődés elengedését érti, hanem csak az általa kiróttát.
21. Tehát tévednek azok a búcsúhirdetők, akik azt mondják, hogy a pápa bűnhődés elengedése ez embert minden bűnhődéstől feloldja és megmenti.
22. Éppenséggel semmit nem enged el a purgatóriumban levő lelkeknek, amit ebben az életben kellett volna az egyházi jogszabályok szerint teljesíteniük.

23. Ha valaki egyáltalán megkaphatja minden bűnhődése valamilyen elengedését, akkor biztos, hogy ezt csak a legtökéletesebbek kaphatják meg, tehát igen kevesen.
24. Természetesen az emberek legnagyobb részét becsapják, amikor nagy hanggal, minden megkülönböztetés nélkül ígérik meg nekik a bűnhődés feloldását.
25. Amilyen hatalmas van a pápának a purgatórium felett, ugyanolyan hatalmas van bármely püspöknek vagy lelkésznek a maga püspökségében, illetve gyülekezetében.
26. Nagyon jól teszi a pápa, hogy a (purgatóriumban lévő) lelkeknek nem a kulcsok hatalmával ad elengedést, (amivel (ott) nem rendelkezik), hanem közbenjáró könyörgés által.
27. Emberi balgaságot hirdetnek, amikor azt mondják, hogy mihelyt a ládába dobott pénz megcsörren, a lélek azonnal a mennybe száll.
28. Csak annyi bizonyos, hogy a ládában megcsörrenő pénz által nagyra nőhet a haszonlesés és a kapzsiság. Az egyház közbenjáró szolgálatának eredményessége azonban egyedül Isten jótetszésétől függ.
29. Ki tudja, hogy vágyódik-e minden purgatóriumban lévő lélek arra, hogy őt onnan kiváltsák? A legenda szerint sem Szeverinus, sem Paszkálisz (pápák) nem igényelték ezt.
30. Senki sem biztos a maga töredelmének valóságára felől, még kevésbé a következmény: a teljes elengedés felől.
31. Amilyen ritka az igazán bűnbánó ember, épp olyan ritka az igazán elengedést nyerő, vagyis nagyon ritka.
32. Örök büntetést kapnak tanítóikkal együtt, akik a búcsúcédulákkal biztonságban hiszik magukat az üdvösségük dolgában.
33. Nagyon kell óvakodnunk azoktól, akik azt mondják, hogy a pápának azok az elengedései (azaz búcsúi) Istennek ama fölbecsülhetetlen ajándék, amely által rendbe jön az ember dolga Istennel.
34. Ugyanis a búcsúnak ez a kegyelme csak a bűnbánat szentségével (és) ember által kiszabott jóvátevő bűnhődésre vonatkozik.
35. Nem keresztyénséget prédikálnak, akik azt tanítják, hogy aki lelkeket akar kiváltani vagy gyónási kiváltságot vásárolni, annak nincs szüksége töredelemre.
36. Minden igazán szíven talált keresztyén részesül a bűnhődésnek és a vétkekességnek teljes elengedésében búcsúcédula nélkül is.
37. Aki csak igazi keresztyén, akár élő, akár halott, az részese Krisztus és az anyaszentegyház minden kincsének, s ezt Isten adta neki, búcsúcédula nélkül is.
38. A (bűnhődés) pápai elengedését és a (kegyelemben) részesítést mégsem szabad semmiképpen sem megvetni, mert az (mint mondtam) az isteni elengedés kinyilvánítása.
39. A legképzettebb teológusnak is igen nehéz egyszerre megtapasztalnia a nép előtt a bőséges búcsút és az igaz töredelmet.
40. Az igazi töredelem keresi és szereti a bűnhődést, viszont a búcsú bősége elkényelmesít és a bűnhődést gyűlöletessé teszi, legalábbis esetenként.
41. Óvatosan kell az apostoli (azaz pápai) búcsút prédikálni, nehogy a nép félreértse és elébe helyezze azt a szeretet jócselekedeteinek.
42. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy a pápa véleménye szerint a búcsúvásárlás semmilyen tekintetben nem állítható egy sorba az irgalmasság cselekedeteivel.
43. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy jobb dolgot tesz, aki a szegénynek ad, vagy a rászorulónak kölcsönöz, mint hogyha búcsút vásárol.
44. Ugyanis a szeretet cselekedete által nő a szeretet és javul az ember, de a búcsú által nem lesz jobb, csak a bűnhődéstől mentesebb.
45. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy aki látja a rászorulót és azt elhanyagolva búcsúra költ, az nem a pápa elengedését szerzi meg, hanem Isten rosszállását.
46. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy - hacsak nem dúskálnak a fölöslegben - mindazt, ami az élet fönntartásához szükséges, tartsák kötelességüknek házuknépe javára fordítani és semmiképp se pazarolják búcsúkra.
47. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy a búcsúvásárlás nem parancsolat, hanem szabad döntés dolga.

48. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy a pápa a búcsúban való részesítéssel inkább az őerte való áhítatos imádkozást akarja elérni sem mint a készpénzt, mert az előbbire nagyobb szüksége van.
49. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy a pápa búcsúi akkor hasznosak, ha nem beléjük vetjük bizalmunkat. Viszont nagyon ártalmasak, ha általuk elvész az istenfélelmünk.
50. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy ha a pápa tudna a búcsúhirdetők zsarolásairól, azt akarná, hogy inkább égjen porig Szent Péter bazilikája, mint azt, hogy juhainak bőréből, húsából és csontjából épüljön fel.
51. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy a pápa, ha szükséges volna, kész lenne (ahogy illik) még Szent Péter bazilikájának eladása árán is saját pénzéből segíteni azokat, akiknek legtöbbször némely búcsúhirdetők kicsalják a pénzüket.
52. Hiábavaló a búcsúcédulák alapján bízni az üdvösségben, még ha a búcsúmegbízott, sőt akár a pápa a saját lelkével kezkeskednék is érte.
53. Krisztus és a pápa ellenségei azok, akik a búcsú hirdetése miatt Isten ígését más templomokban teljesen elnémítják.
54. Jogsérelem éri Isten ígését, ha ugyanabban a prédikációban ugyanannyi vagy több időt szentelünk a búcsúnak, mint Isten ígéje hirdetésének.
55. A pápa gondolata szükségképpen az, hogy ha a csekély értékű búcsút egy haranggal, egy díszfelvonulással és egy szertartással ünneplik, akkor az evangéliumot, ami a legnagyobb dolog, száz haranggal, száz díszfelvonulással, száz szertartással kell hirdetni.
56. Az egyház kincse, amelyből a pápa a búcsú nincs eléggé megnevezve, és Krisztus nép is ismeri azt.
57. Nyilvánvaló, hogy itt nem mulandó javakról van szó, mert azokat sok egyházi szónok nem egykönnyen osztogatja, hanem inkább gyűjti.
58. De nem is Krisztus és a szentek érdemeiről van szó, hiszen azok mindenkor, a pápa közreműködése nélkül is, munkálják a belső ember számára a kegyelmet, a külső ember számára pedig a keresztet, a halált és a poklot.
59. Szent Lőrinc ugyan azt mondta, hogy az egyház kincse a szegények, de ő korának szokásos kifejezésével élt.
60. Nem vakmerőség kimondani, hogy az egyház kincse: az egyház kulcsai (melyeket Krisztus érdeméért kapott).
61. Világos ugyanis, hogy a bűnhődés elengedésére és a (meghatározott) esetekre (vonatkozóan) elegendő a pápának a saját hatalma.
62. Az egyház kincse valójában Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma (örömhíre). De ezt méltán igen gyűlölik, mert elsőből utolsókká tesz.
63. De ezt méltán igen gyűlölik, mert elsőből utolsókká tesz.
64. A búcsúk kincsét viszont igen kedvelik, mert utolsókból elsőkké tesz.
65. Az evangélium kincse olyan háló, amellyel egykor az anyagi javak embereit halászták.
66. A búcsú kincse pedig olyan háló, amellyel ma az emberek anyagi javait halásszák.
67. A búcsú, amiről a búcsúhirdetők azt hirdetik, hogy a legnagyobb áldás, - valóban az, de a kereset szempontjából.
68. Valójában azonban a búcsú az Isten kegyelméhez és a kereszt jóságához mérten a legeslegkisebb dolog.
69. A püspökök és a lekipásztorok (jogilag) kötelesek az apostoli búcsú hirdetőit teljes tisztelettel fogadni,
70. arra, hogy ezek ne a maguk álmait hirdessék a pápa megbízása helyett.
71. Aki az apostoli búcsú igazsága ellen szól, kiátkozást és gyalázatot érdemel,
72. de áldott, aki gondosan eljár a búcsúhirdető szavainak önkénye és önfejűsége ellen.
73. Ahogy a pápa is joggal sújt le villámával azokra, akik a búcsú ügyben bármi módon csalást követnek el,
74. de sokkal inkább készül villámával lesújtani azokra, akik a búcsúk ürügyén a szent szeretet és a való igazság kijátszásán mesterkednek.
75. Örültség azt vélni, hogy a pápai búcsúk akkorák, hogy feloldozhatják az embert, még ha valaki képtelenséget mondva - az Istenszülő (Máriát) erőszakolta volna is meg.

76. Ellenkezőleg azt állítjuk, hogy a pápai búcsúk a vétkekesség tekintetében a búcsú alá eső legkisebb bűnöket sem vehetik el.
77. Az a szóbeszéd, hogy maga Szent Péter sem adhatna nagyobb kegyelmet, ha ő volna most a pápa - káromlás Szent Péter és a pápa ellen.
78. Ellenkezőleg azt állítjuk, hogy neki is és bármelyik pápának is nagyobb erői vannak, tudniillik az evangélium, a gyógyítások kegyelmi ajándékai stb. 1Korinthus 12,9-10. szerint.
79. Káromlást szól, aki azt állítja, hogy a pápai címerrel ellátva felállított kereszt felér Krisztus keresztjével.
80. Számot fognak adni azok a püspökök, lelkészek és teológusok, akik túrik, hogy ilyesmiket prédikáljanak a népnek.
81. A búcsúról való ilyen önkényes prédikálás azt eredményezi, hogy a tudós férfiaknak sem könnyű a pápa tekintélyét megvédeni a rágalomtól, vagy éppen az egyszerű hívek fortélyos kérdéseitől.
82. Például: Miért nem üríti ki a pápa a purgatóriumot szentséges szeretetből és a lelkek oly nagy szüksége miatt, ami minden indíték közt a legigazságosabb - ha számtalan lelket kivált a (Szent Péter) bazilika építésére adott szennyos pénzért, ami igen jelentéktelen indíték erre?
83. Továbbá: Miért vannak még mindig halotti misék és évforduló ünnepek a lelkekért, és miért nem adják vissza, vagy miért nem engedik visszavenni a halottakért tett adományokat, ha a kiváltottakért való imádság immár a búcsúcédula révén feleslegessé és jogtalaná vált?
84. Továbbá: Miféle újfajta kegyelme Istennek és a pápának az, hogy megengedik, hogy egy istentelen és gonosz ember pénzért kiváltson egy kegyes és istenszerető lelket, viszont azt a kegyes és kedves lelket nem váltják ki ingyen szeretetből, saját rászorultsága miatt?
85. Továbbá: A bűnhődésre vonatkozó egyházi előírások ténylegesen és mint régóta nem alkalmazottak, magukban érvénytelenek és halottak. Miért történik a tőlük való mentesítés pénzzel, búcsúk engedélyezésével, mintha érvényesek és hatályosak volnának?
86. Továbbá: Miért nem építi föl a pápa - akinek vagyona ma felülmúlja a dúsgazdag (ókori) Crassusok kincsét is - Szent Péternek legalább azt az egy bazilikát inkább a maga pénzéből, mint szegény híveiből?
87. Továbbá: Mit enged el vagy mit nyújt a pápa azoknak, akik a tökéletes töredelem által jogosultak a teljes elengedésre és (kegyelemben) részesítésre?
88. Továbbá: Miből lenne nagyobb haszna az egy háznak, mint abból, ha a pápa - amit most csak egyszer tesz meg - naponta százszor osztana elengedést és (kegyelemben) részesítést a hívek bármelyikének?
89. Mivel a pápa a lelkek üdvét inkább a búcsúk által keresi, mint a pénz által, miért szünteti meg a már régebben engedélyezett búcsúcédulákat és búcsúkat, mikor azok ugyanolyan hatásosak?
90. Ha az egyszerű híveknek aggályos érveit pusztán hatalommal elnyomjuk és nem értelmes megválaszolással oldjuk fel, azzal az egyházzal és a pápát ellenségeik előtt nevetségessé, a keresztyéneket pedig szerencsétlenné tesszük.
91. Ha tehát a búcsúkat a pápa lelkületének és gondolatának megfelelően hirdetnék, könnyű volna felelni mindezekre (a kérdésekre), sőt fel sem merülnének.
92. Távozzanak tehát azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: "Béke, béke." - de nincs béke! (Ezékiel 13,10.16).
93. Tegyük jól a dolgukat azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: "Kereszt, kereszt!" - de nincs kereszt!
94. Buzdítsuk azért a keresztyéneket, hogy fejüket: Krisztust, bűnhődésen, halálon és poklon át is követni igyekezzenek,
95. és abban bízzanak, hogy inkább sok szorongatáson át, mintsem a béke biztonságán át jutnak be a mennybe (ApCsel 17,22).
Mert más fundamentomot senki nem vethet azon kívül, a mely vettetett, mely a Jézus Krisztus. (1 Kor. 3:11.)

S.D.G.

Magyar nyelvre fordította dr. Zsigmond Árpád